

Thomas Stokke

foredrag om

Fuglehunde og belønninger

24.2.2016 DRK Region Nordsjælland

Thomas Stokke er uddannet fra Norges Veterinær Højskole og har lavet speciale om «[Virkningen af belønningstype og belønnings præference på eftersøgningshundes præstation](#)».

Thomas driver hjemmesiden og kursusvirksomheden [klickerklok.se](#) sammen med Fanny Gott. Thomas har deltaget i konkurrencer med sine hunde i lydighed, spor og agility og har ført ruhår, engelsk setter og ft cocker til præmiering på markprøver.

På Dansk Münsterländer Klubbens hjemmeside er samlet [10 gode råd til fuglehundetræning – af Thomas Stokke](#) og på [klickerklok.se](#)'s hjemmeside ligger en række [artikler om hundetræning](#).

Thomas og Fanny tilbyder [online kurser](#) og [eksterne kurser](#). I Danmark udbyder [Hunter's Limited](#) jævnligt kurser med Thomas Stokke.

KLIK på [fed grøn skrift](#), så kommer du frem til den relevante pdf-fil, hjemmeside eller youtube video.

Thomas' foredrag havde følgende overskrifter

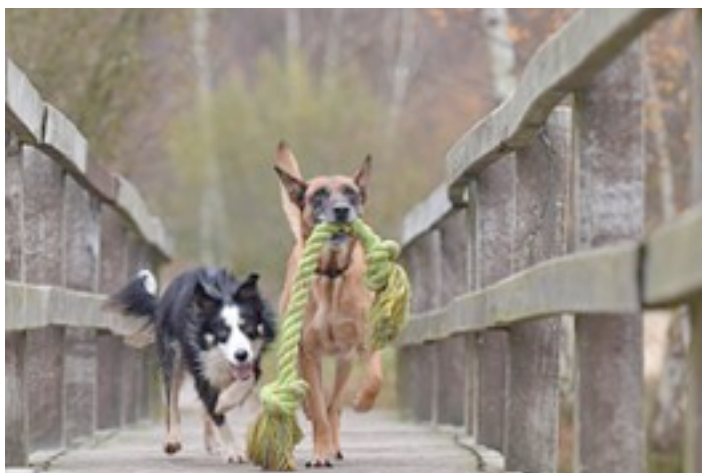
- Adfærd og læring
- Belønningssystemer
- Krav til hundefører
- Træners indstilling
- Belønningens dobbelte funktion
- Balancering af hundens aktivitetsniveau
- Samspillet mellem fører og hund

Adfærd og læring

Hunde lærer, når de oplever, at deres adfærd har en konsekvens. Man kan træne med belønninger og Thomas gav eksemplet, hvor hvalpen lærer at sætte sig, fordi den får sin mad, når den sidder, hvorimod madskålen løftes igen, hvis den rejser sig. Man kan også få

hvalpen til at sidde ved at trykke den på krydset, når den står, og fjerne presset, når den sidder. Derimod lærer hvalpen ikke at sætte sig, hvis man bare siger "sit" rigtig højt.

Når vi træner, kan vi udnytte, at hunden altid vil vælge at gøre det, som kan betale sig. Hvis vi træner med belønninger vil den arbejde for at få dem, hvis vi træner med ubehag, vil den arbejde for at slippe for det. Forskellen på de to træningsstrategier ligger i de følelser hunden har, når vi træner den. At få en belønning giver hunden en behagelig følelse, forventningen til belønningen er positiv og hunden vil føle frustration, når den mister belønningen. Træning med ubehag er forbundet med angst - og lettelse, når ubehaget fjernes. Træningen vil være forbundet med risikoen for straf. Træner vi med belønning, skal vi sørge for, at følelsen af frustration ikke bliver for stor, når hunden mister adgang til belønningen. Øvelsen skal være opbygget, så hunden hurtigt kan gøre det rigtigt og få sin belønning. I eksemplet med madskålen skal den lille hvalp blot sætte sig igen for at få sin mad.

Fra <http://gitteasmann.dk/leg-som-beloening-i-indkald/>

Belønningssystemer

For hvalpen er det vigtigt at spise, og godbidder er en rigtig god belønning, men belønning er meget mere end godbidder. Belønning er alle de ting hunden godt kan lide, og nogle af disse belønninger kan vi bruge i træningen.

Belønning kan være

- At løbe
- Ta' stand
- Jage fugle op
- Spise
- Lege
- Social kontakt

For retrievere vil jagtrelaterede aktiviteter være belønning

- At søge
- Løbe efter noget kastet
- Samle op
- Bære
- Vise frem
- Svømme

Belønninger er også det, som giver problemer. I jagttræningen bliver værdien af at løbe efter en kastet dummy eller en fugl, der er faldet, overført til skuddet. Skuddet bliver en meget stærk forstærker, som udløser meget høj forventning hos hunden. Var skuddet ikke blevet en forstærker, ville der ikke være nogen hunde, som knaldapporterer.

Derfor skal vi sørge for, at det er fører, som giver adgang til belønningen, så værdien af belønningen kommer til at ligge i førerens kommando. Af samme årsag bliver det vigtigt at undgå, at hunden får mulighed for at belønne sig selv.

Thomas vendte igen tilbage til eksemplet med hvalpen, der venter på sin madskål. Thomas forklarede, at her overføres værdien af at spise til at sidde stille. Fører siger ingenting, og hvalpen vælger selv, hvad den vil gøre. Konsekvensen af dens adfærd er forskellig. Sætter den sig, kommer madskålen ned til den. Rejser den sig løftes madskålen igen.

Thomas understregede, at belønningstræning ikke omfatter lokning eller bestikkelse, og at forskudsbetaling ikke dur, når man træner hund.

Krav til hundeføreren

For at træne med belønninger skal vi udvikle belønninger, hunden gerne vil arbejde for, og lære hunden, at den skal arbejde for at få adgang til belønningen.

Thomas beskrev indlæringsvejen, som starter med at man danner sig et klart billede af den adfærd man ønsker. Målet skal være konkret og observerbart, og når man har besluttet sig for et mål, skal man tage det alvorligt og holde fast ved det.

Derefter belønnes adfærd, som nærmer sig målet. Når hunden kan udføre øvelsen, for eksempel at sætte sig, så sætter man signal på, "sit" eller fløjte. Giv kun den kommando eller det signal du ønsker at bruge, og undlad at bruge andre ord i forbindelse med signalet. Signalet skal nu generaliseres, dvs at hunden også sætter sig, når du står med ryggen til eller med en spand over hovedet. Endelig skal øvelsen trænes, når der er forskellige forstyrrelser, som frister hunden.

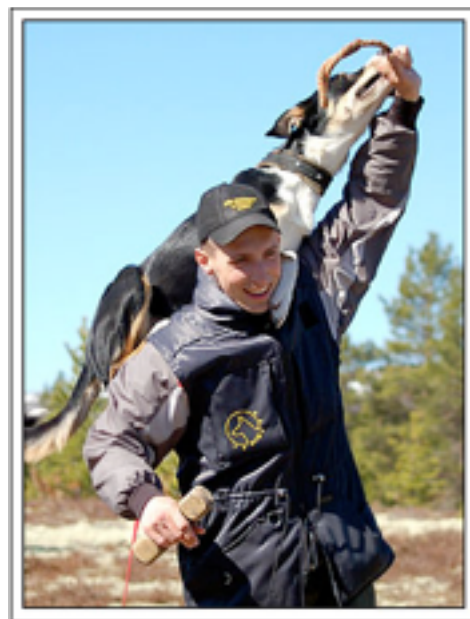

Billedet er fra <http://www.dmk-online.dk>, og viser et klart billede af, hovedets position ved aflevering.

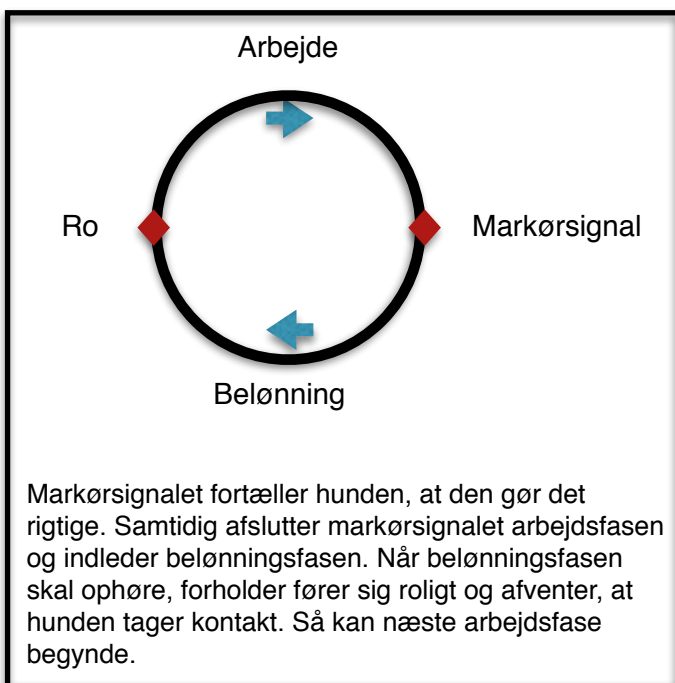
Vi skal være opmærksomme på, at når vi er sammen med hunden, så lærer den hele tiden, også når vi ikke træner. Derfor skal vi i det daglige være opmærksomme på at belønne al adfærd, vi ønsker at fremme og undgå at belønne adfærd, vi ikke ønsker. Derfor er det også lettere at træne en hund, som opholder sig i hundegård det meste af tiden, for der lærer den ikke unoder.

Thomas kom med en række råd til os, når vi træner:

- Tro på at hunden kan og vil.
- Fokuser på opgaven og lav et setup, som kan lykkes.
- Koncentrer dig om hunden, når du er til træning.
- Hav opmærksomheden på hunden hele tiden og bryd ikke din egen koncentration.
- Vær engageret, når hunden belønnes.
- Hav et tydeligt signal til fri.
- Sørg for at der er klar forskel på træning og pause.
- Sørg for at der er klar forskel på arbejdsfase og belønningsfase.
- Sørg for at dit markørsignal, som fortæller hunden, at den gør det rigtige, er tydeligt.
- Vær tydelig med signaler, der giver adgang til ny adfærd, for eksempel "apport", "fri" eller "ta' den".

Billedet her er fra klickerklok.se' hjemmeside, og illustrerer meget godt, hvad Thomas mener, når han siger, man skal engagere sig i belønningen.

Markørsignalet kan være et ord, for eksempel "godt" eller en lyd, for eksempel et klik. Thomas fortalte, at han bruger forskellige ord afhængig af om belønningen er mad, en genstand eller en miljøbelønning. For eksempel værsgo', ta' den og ja. Markørsignalet betyder, at nu et belønningen på vej. Markørsignalet skal komme, mens hunden gør det rigtige. Hvis hunden skal lære sidde, skal markørsignalet komme, mens den sidder.

Træners indstilling

Nogle belønninger er medfødte, andre skal indlæres. For eksempel er behovet for mad vigtigt for hvalpen, senere virker jagt og leg stærkere som belønning. Hensigtsmæssig leg skal læres, og værdien af godbidder kan øges. For eksempel øges værdien af godbidder, når de forbindes med bevægelse. Det udnyttes ved afstandsbelønning. Thomas opfordrede til at udvikle belønningsritualer og understregede vigtigheden af, at man engagerer sig i belønningen. Belønningen skal skabe en god følelse, som efterhånden vil smitte af på selve opgaven. Belønning skal stoppe, før hunden bliver træt af den. For eksempel skal leg stoppes, inden hunden selv forlader legen. Der bruges forskellige belønninger, når hunden skal være rolig, og når hunden skal være aktiv. Godbidder understøtter ro, mens leg fremmer aktivitet. For eksempel er godbidder velegnede, når man vil belønne hunden for at holde en position, fordi den kan gives mens hunden er i positionen, mens leg er velegnet, hvis man ønsker fart - for eksempel i et hjemkald.

Fra <https://louisesdogblog.wordpress.com/2011/04/08/the-premack-principle-and-the-recall/>

Belønninger kan gradueres, og førers engagement i belønningen er med til at give den værdi. Thomas opfordrede til at lave en liste over alle de ting hunden kan lide. Nogle af dem kan bruges som belønninger, nogle kan bruges som belønning i visse situationer, mens andre ikke er acceptable. Thomas gav nogle eksempler:

Hilse på andre hunde

Hilse på mennesker

Løbe ud af døren

Lege med bold

Spise en godbid

Jage en kat

Grave i musehuller

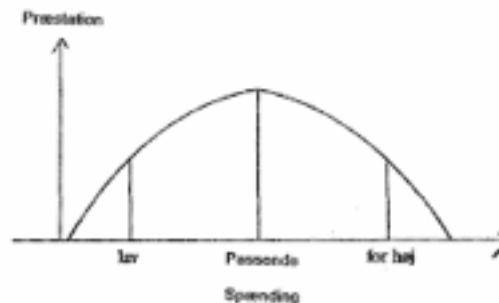
Ved at have en liste over alle de ting hunden opfatter, som belønning, kan man bruge dem i målrettet i hundetræningen og i dagligdagen. Det bragte Thomas videre til at fortælle om Premack's princip, der siger, at en mere sandsynlig adfærd kan bruges til at forstærke en mindre sandsynlig adfærd. En sandsynlig adfærd, er noget hunden bare gør af sig selv, for eksempel springe ud af bilen, når døren bliver åbnet. En mindre sandsynlig adfærd vil typisk være noget, føreren synes er hensigtsmæssigt, for eksempel blive siddende i bilen, når døren bliver åbnet. At få lov til at springe ud af bilen, kan derfor bruges til forstærke adfærden at blive siddende i bilen. I apporteringstræningen kan det være, at stop på fløjte belønnes med at få anvist, hvor dummyen er. Ved brug af Premack princippet skal der være et rimeligt forhold mellem den adfærd man belønner for og den adfærd man belønner med. Det bliver en aftale mellem hund og fører, hvor hunden gør, det fører vil, og belønnes med det, den gerne vil.

Fra <https://louisesdogblog.wordpress.com/2011/04/08/the-premack-principle-and-the-recall/>

Belønningens dobbelte funktion - Balancering af hundens aktivitetsniveau

Thomas fortsatte med at forklare, at i mange tilfælde er det ikke nok, at hunden kan gennemføre en øvelse. Hundens aktivitetsniveau bliver en del af kriteriet. Hunden skal sidde roligt og afslappet på post, mens en apporteringen skal foregå med fart. Belønningerne skal tilpasses, så de understøtter den tilstand, vi ønsker hunden skal være i. Når vi bruger meget stærke belønninger, giver det meget stor forventning, og bliver forventningen for stor, kan hundens selvkontrol ikke følge med. Thomas fortalte, at han ikke bryder sig om ordet stress, fordi vi lægger noget negativt i det. Thomas brugte ordet "arousal", mens figuren til højre bruger ordet spænding.

Samspelet mellem fører og hund

Hvis hunden skal lære noget, skal vi have dens opmærksomhed, og den må gerne være spændt på, hvad der skal ske, når vi træner. Derfor anbefalede Thomas, at vi hele tiden varierer belønningerne og hele tiden laver små variationer i øvelserne. Så beholder fører initiativet og får en hund, der ser ud til at spørge "Hvad skal vi nu?" og ikke en hund, der siger "Giv mig belønningen - NU!".

For eksempel behøver godbidder ikke altid at blive serveret i munden på hunden. Den kan kastes eller være placeret på afstand, så hunden skal løbe ud efter den. Har hunden lavet en øvelse rigtigt, er der ingen grund til at gentage den på nøjagtig samme måde igen. Lav en lille variation, for eksempel med en anden dummy eller i et andet terræn. Træneren får betydning for hunden, hvis træningen varieres, så hunden ikke kan forudse, hvad næste øvelse er. Man skal dog være opmærksom på at tilpasse træningen til den enkelte hund. En selvsikker hund kan måske klare nye variationer hele tiden, mens en usikker hund kan have brug for en vis forudsigelighed for at få opbygget selvtiliden.

Thomas opfordrede også til at lære hunden selvkontrol, og viste et klip, hvor hunden skal håndtere større og større fristelser under træningen, og hvor fristelsen derefter bruges som belønning. For eksempel kan man sætte en skål med godbidder, gå fri ved fod i modsat retning, og lade hunde få lov til at løbe hen og tage godbidderne som belønning. Eller, der kastes en dummy, hunden går fri ved fod i modsat retning, og får lov til at apportere dummyen som belønning.

Når man bruger fristelser i træningen, skal man sørge for at planlægge øvelsen, så der er sikret succes. Hav for eksempel en hjælper, som kan løfte madskålen eller tage dummyen, hvis fristelsen bliver for stor. På den måde undgår man frustration hos fører, som kan sætte forholdet mellem hund og fører på spil.

Demonstration med hund

Thomas sluttede med at tage sin cockerspaniel på scenen, og fortalte, at hun har lært at holde sig i ro på et tæppe. Det kan være nemmere for hunden at forholde sig i ro, når der er lidt afstand til fører. Når hunden ligger på tæppet i forbindelse med træning, starter træningen først, når hunden er helt i ro. Som belønning for at holde sig i ro, får hun lov at løbe ud til en madskål med godbidder. Læs mere om [afstandsbelønning her](#).

Thomas viste omvendt lokning, hvor hunden får godbitten, når den tager kontakt. Se hvordan man kan bruge omvendt lokning [i kontaktøvelser her](#).

Thomas viste, hvordan han træner at holde fast på et legetøj, mens der lokkes med en godbid. Når Thomas siger tak, må hunden slippe og får sin godbid. Hvis hunden slipper i utide, så fortsætter man bare legen.

Når hunden har lært at holde fast gennem leg, kan man begynde at træne at holde fast på en dummy. Også her bruges godbidder til at øge hundens bevidsthed om øvelsen. Hunden lærer at fortsætte sin adfærd, indtil den får signal til at øvelsen er slut, og den kan få adgang til belønningen.

Thomas fortalte, at øvelser som fri ved fod, som foregår tæt ved fører er svære, fordi risikoen for at belønne fejl er stor.

Thomas afsluttede med at sige, at man skal bruge legen i træningen og have en humoristisk tilgang til legen.

Træning er til for at afsløre fejl, så man kan få dem rettet og komme videre.

På prøver, skal man vise, hvad man kan, og skjule fejl.

Denne belønning egner sig nok bedre til en cocker end til en retriever.

Reportage af Elisabeth Johansen
Her på 1. række sammen med Pia og Anne.